

JUGOSLOVANSKI OBRITNIK

GLASILO „JUGOSLOVANSKE OBRITNE ZVEZE“ V LJUBLJANI

List izhaja enkrat na mesec, in sicer 15. vsakega meseca, ter stane za celo leto

24 K, za pol leta 12 K, posamezna številka velja 2 K. — Inserati po dogovoru. — Roko-

pisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Pražakova ulica štev. 3.

D. G.:

Obrtne zveze in politična izobrazba.

Ustava je sprejeta. V prvi vrsti nas zanima, kakšna je glede na obrtno vprašanje. Podjetja veleindustrije in veletrgovina so našla v njej odmeva, a za malega obrtnika so po večini le odlomki, ki so, če se natančno prouče — same fraze, primerke, da se tolmačijo, kakor se pač hočejo. V ustavi manjka temelja za naše obrtništvo, direktne državne zaščite. Kako bo obrtni stan prišel do te zaščite, je drugo vprašanje; na vsak način smo prepričani, da bo moral priti, ker država mora računati, da je obrtništvo v naši državi poleg poljedelstva temelj, na katerem se razvija naša mlada država.

Momentalno nas pa ne zanima toliko, kdaj in kako bo obrtništvo v ustavi prišlo do svojih legitimnih pravic, marveč, kako delati sedaj v okvirju že sprejete ustave.

Ker nam ona ne garantira, kar bi obrtniki tako želeli, t. j. direktne državne zaščite, si mora obrtništvo samo najprej pomagati iz težavnega položaja. Nespametno pa je misliti, da bi si vsak posamezni obrtnik mogel priboriti svojih pravic; to more le dobro organizirano obrtništvo upati.

Fundamentalne organizacije obrtništva so dvojne vrste: ali so strokovne, in sicer popolnoma strokovne, ali so stanovske in politične. Mimogrede bodi omenjeno, da marsikak naš obrtnik še ne loči posameznih pojmov, zlasti kar se tiče zadruga in zveze. Misli v dobri veri seveda, da je pod besedo zadruga skrit vedno pojem strokovne organizacije, čemur pa ni tako. Razlike v tem so si naravnost nasprotujoče. Mizar ska zadruga — obrtno kreditna zadruga. Prvo je strokovna zadruga, ki ima svoje pravice in dolžnosti različne od Obrtne zveze; je nepolitična, ali vsaj ne bi smela biti taka, mora biti registrirana, ima pravico

do pomočniških in mojsterskih preizkušenj, morajo biti v njej včlanjeni vsi istovrstni obrtniki okoliša, mora biti javljena sodniji, ki ima pravico vednega vpogleda v njeno delovanje. Obrtno kreditna zadruga je pa denarni zavod, kojega namen je, pomagati obrtnikom z denarnimi sredstvi.

Razložek med zadrugo in Obrtno zvezo je torej bistveno ta, da je prva, ali bi vsaj morala biti, nepolitična in samo strokovna organizacija, druga pa je politična in stanovska. Pri naši Obrtni zvezi je prvotni namen zbirati somišljenike SLS, jih 1. politično, 2. stanovsko izobraževati in 3. skrbeti za gospodarski napredek obrtnega stanu.

1. Politična izobrazba.

Vsak človek in zlasti obrtnik mora danes biti politično orientiran, kot smo že ponovno poudarjali, žalibog naše obrtništvo še vedno o tem dejstvu ni zadostno prepričano. Naši nasprotniki se kaj radi bahajo, koliko privrženecv imajo med obrtništvom; to izvira iz vzroka, da oni štejejo med svoje tudi one, ki se za politična vprašanja ne zanimajo mnogo in ki gredo proti lastnemu notranjemu prepričanju za onimi, ki velikokrat naravnost, mnogokrat pa po ovinkih navajajo ljudstvo k splošno napačnemu naziranju v naši stranki; po shodih in zasebno udrihajo proti našim nazorom, slikajo vse črno, separatistično, kot državi nasprotujočo stranko. Svoje privrženecv pa povzdigujejo nad zvezde in premeteno prikrivajo njihove napake.

Da čez naša naziranja udrihajo, se ne smemo čuditi, če pribijemo, da se pod »nadstrankarskimi« organizacijami skrivajo oni, ki v resnici niso nič drugega kot le razni priveski najrazličnejših JDSarjev in njihovih sinov samostojnežev. V svet mečejo le lepe fraze, v resnici pa delajo ravno nasprotno. Zahtevali so avtonomijo, jo obljubljali — to seveda samo pred vo-

litvami, v resnici so nam izposlovali centralizem, kot ni bil izveden še v nobeni drugi državi. »Bojujejo« se za krščanska načela, »podpirajo« Cerkev in »vzgajajo« mladino v vredno naslednico naših idej. Zato pa odpravljajo in preganjajo krščanske navade in običaje, rušijo božjepotna znamenja, uče vse kaj drugega kot krščanska načela. »Podpirajo« Cerkev in »vzgajajo« mladino s tem, da delajo okrog sokolskih domov po cele nedelje in praznike, prepovedujejo mladini udeleževati se cerkvenih slavnosti in obredov. Zahtevajo, naj bi bila vera čisto zasebna stvar, Cerkev le hlapec države. Cerkev naj bi v svojem lastnem delokrogu ne odločevala, nasprotno naj bi pa država vedno smela in mogla voditi cerkvene zadeve. Duhovniki naj bi bili v bodoče navezani glede svojih govorov na dobro struno poslušalcev kot zastopnikov političnih in državnih oblasti. Poleg tega se spuščajo v delokrog Cerkve, da naročajo župnim uradom razne stvari, ki jih ti sploh dolžni niso izvrševati in da končno posamezna oblastva celo zahtevajo označbo mišljenja posameznikov.

Razumno je, da nas nasprotniki gledajo nekoliko postrani, če se njihovo delovanje razkrinkava. Na tihem se seveda trkajo: Grešili smo; a ko pridejo v javnost, zopet s sladkimi besedami svet »farbajo«.

Obrtnik, ki se strogo drži krščanskih načel, ima pa tudi sicer veliko zasebnih koristi. Nismo nikakor nasprotni temu, da si ne bi ničesar ne privoščili, če mu sredstva dopuščajo. A poglej trezno v svet in razmotrivaj, zakaj je danes več zapravljanja po gostilnah, zakaj več podeželskih tepežev, zakaj več ubojev in hudobij sploh, kot jih je bilo pred vojno? Nepobitno je, da je na pokvarjenost in razvajenost veliko vplivala vojna, a ta je že tako daleč za nami, da bi že morale izginiti vse njene žalostne posledice. Ponočevanje in nepotrebno zapravljanje gotovo ni dika niko-

mur, najmanj pa še obrtniku, ki zasluži tako malo in ki ima toliko in toliko prepotrebni izdatkov. Davki, družina, živčevje, obutev in drugo! Obrtnik, drži se krščanskih načel ne samo v širši javnosti, ampak tudi zasebno in bodi prepričan, da bo sedanja preplava papirnatega denarja izginila! Zopet se bo težko zaslužil belič in tedaj ti ne bi čisto nič škodovalo, če bi imel kak vinar kot preostanek iz današnjih dni!

Gremo pa iz stališča, da ljudje še nismo angelčki in da se da vsakemu kaj očitati, bodisi umestno ali neumestno. Dotovo pa je, da so nasprotniki za obrtništvo storili mnogo slabega in krona vsemu je novo skovana ustava, ki obrtno vprašanje skoro popolnoma izpusti iz pozorišča. To dejstvo nam ne bodo mogli ovreči in naj nas napadajo in obrekujejo še tako nesramno po svojih glasilih.

Ne trdimo, da je bil samo to vzrok, da se je bila naša SLS odstranila iz konstituante, vendar je pa gotovo, da je tudi to pripomoglo od znanega izstopa Jugoslovanskega kluba, ki je napravil tako globok utis na vso javnost, in katerega so ponovno skušali pridobiti za svoje namene gotovi ljudje.

Obrtnik mora biti politično izobražen, da zamore preценjevati dogodke, ki se njega tičejo, zasledovati taktiko posameznih političnih struj. Vsaka politična večina, ki pride do vodstva, oziroma sodelovanja države, izdaja svoja nova navodila, nove odredbe. To je korupcija, katero moramo ostro obsojati. Napačno je namreč mnenje, da n. pr. vsakokratni minister izdaja naredbe v imenu svoje lastne osebe. Ne! On izdaja naredbo kot zastopnik države in take naredbe se ne bi smele ob prihodnji izpremembi osebe vreči čisto navadno v koš in izdati morda ravno nasprotujoča. Le tehtni vzroki, ki bi zahtevali izpremembo odredb, bi morali biti mero-dajni. Žalibog tega pri nas tako zelo pogrešamo. Izpremeni se osebje na ministrskih sedežih in izpremene se tudi odredbe. Obrtništvo pod temi večnimi izpremembami trpi veliko škodo. Tem večnim izpremembam bi pa obrtništvo samo zamoglo odpomoči le, če bi bilo zadostno organizirano in kot tako bilo v stanju odločno nastopiti v svojem delokrogu. Ob zadostni zavednosti in poglobitvi v stanovskem in političnem oziru se ne bi pustilo več metati iz enega kofa v drugega.

Jugoslovanska obrtna zveza pospešuje politično izobrazbo svojih somišljenikov-obrtnikov potom svojega glasila »Jugoslovanski Obrtnik«. Vsak obrtnik bi ga moral pazno čitati; oni, ki je že trdno prepričan o naših načelih, zaradi nadaljne orientacije in pregleda glavnih dogodkov, ki se tičejo obrtnikov; oni, ki je omahljiv, da

bi izprevidel, kje je resnica, kje ga ne izkoriščajo v svoje posebne in sebične namene in oni, ki se morda prištevajo nasprotnikom, da bi izprevidel svojo napako in uvidel ter prišel do prepričanja, da se SLS bori za obrtništvo bolj kot vse druge politične struje.

Tako glasilo. Pregovor pa pravi, da besede mičejo, a zgledi vlečejo! To resnico bi morali po deželi oznanjati s svojim lastnim zgledom vsi oni, ki se štejejo kot člani Obrtne zveze.

Zganimo se!

Kot večletnega obrtnega organizatorja so me zadnje leto razni listi večkrat napadali s tem, da so me prištevili raznim strankam, sedaj tej, drugič drugi. Nazivali so me seveda z raznimi čednimi in nečednimi naslovi, na kar pa nisem odgovarjal, ker vem, da mora biti več ali manj vsak organizator izpostavljen zabavljanju in obrekovanju. Za onega, ki ga smatrajo bolj za nevarnega, vzamejo kar cel lopar, za manj nevarnega pa zadostuje že ravadna »pahljača«.

Da pa raznim gg. člankarjem ne bom več uganka, da jim morda povrnem s tem zopet zaželjeni mir in nočno spanje, povem tem potom javno, da sem pripadnik SLS. Da pa ne ostanem samo pri javni označbi mojega političnega naziranja, je umévno. Odločil sem se namreč, in to že zdavna, osnovati tu pri nas Obrtno zvezo.

Minulo je skoraj leto dni, odkar se nisem po shodih boril za ideje obrtništva, seveda sem pa tem intenzivneje zasledoval razvoj in organizacijo obrtništva sploh; zasledoval tozadevne uspehe in cilje posameznih organizatorjev.

Organizacija obrtništva se izvaja pri nas na dva načina. To so nam kaj jasno dokazale volitve. Prvi način, kot smo videli je, da se obrtništvo prepušča samo sebi in se ga izkorišča le, kadar so volitve. Drugi način pa je, da se obrtništvo vodi, upoštevajo, uči in izobrazuje pred in po volitvah, ki so itak redke in seveda obrtniki pri volitvah samo o sebi že vedo, koga naj volijo. Pri prvem načinu se velikokrat vsled različnega svetovnega naziranja ob času volitev izreče organizatorju, ki bi zaslužil vso čast, nezaupnica in to samo zato, ker noče trobiti v rog, ki pred volitvami ni poznal nikake politike. Drugi način pa upošteva delovanje posameznikov in ceni tudi prizadevanje nasprotnika; zato ni določitev pravilnosti in značajnosti prav težka.

Drugo stališče zavzema Obrtna zveza, to je ona zveza, ki za obrtnike vedno skrbi in ki se ne skriva pod nikak plašč, ampak

odkrito priznava: Delujem na načelih SLS. Komur prav, naj se pridruži, komur ne, naj si drugje poišče prostora!

Ako se članom Obrtne zveze vselej in to takoj ob ustanovitvi javno pove, da smo naslonjeni na SLS, ni potem pred volitvami potrebnega nikakega premišljevanja, kam in kako bomo volili; tako izostanejo vsi mogoči prepiri ter zavlada v celi Zvezi en duh.

Res je, da ob ustanovitvi morda kak član ne odobrava naših zvezinih pravil, a meni se zdi boljše, če je število članov tudi manjše, ker se da n. pr. z 20 zavednimi možmi več opraviti, kot pa z 50 omahljivci, koji so pripadniki različnih strank; zato moram odkrito organizacijo odobravati.

Tovariši obrtniki! Ker je organizacija obrtništva naša gospodarska in stanovska potreba, naša sveta dolžnost, naš napredek in moč, ki bo branila pogin malega obrtnika, zato naj se vsak po svojih močeh, po svoji sposobnosti poprime z vsemi močmi tega prepotrebnega dela. To delo ne velja samo nam, marveč velja tudi našim potomcem, koji si bodo morali služiti kruh z rokodelstvom in ki bodo morda še bolj v trdih rokah, kot je naš. Na nas samih je ležeče, da našim potomcem preskrbimo boljšo bodočnost, da nas ne bodo omalovaževali, marveč se nas spominjali kot svojih predboriteljev.

To čast, katero naj bi nam naša mlajša generacija izkazovala, si priborimo pa s tem, ako ne bo nobenega mesta, nobenega trga in nobenega večjega kraja, kjer še ne bi bila ustanovljena Obrtna zveza! Obrtna zveza nam je tisti pripomoček, pod čigar okriljem naj se organiziramo; zato ker je 1. stanovska in 2. politična organizacija. Kot stanovska organizacija nam bo vcepila spoštovanje do našega poklica, nas izpopolnjevala v posameznih tozadevnih slučajih, kot politična je pa važna, ker je ravno politična izobrazba in tozadevna samozavest oni faktor, s katerim si pridobivamo in varujemo naše obrtne pravice, brez katerih noben stan na svetu ne more obstojati.

Ako se bomo dela tako poprijeli, bo naša Jugoslovanska Obrtna zveza v Ljubljani do konca tega leta že mati večih svojih detet, ki jim bo pomagala in jih vodila po pravih potih.

Tovariši, urno na delo, dokler je še čas, dokler male obrti še ni upropastil velekapital! Naša dolžnost je, da v par mesecih ustanovimo povsod širom naše domovine Obrtno zvezo. Dolžnost voditeljev pa, ki imajo že take obrtne zveze je, da nam po potrebi pridejo na pomoč in za tako pomoč bo v bodoče tudi moja malenkost vedno na razpolago, če bo treba.

Če se tako poprimemo dela, bo polje pred zimo obdelano in medtem nas pokliče naša Jugoslovanska Obrtna zveza v Ljubljano, kjer bomo prejeli naše plačilo v obliki skupnega zborovanja, začrtali naše bodoče delo in tam skupno zahtevali zavarovanja naših pravic.

Poleg organizacije naj obstoji naše delo tudi v tem, da se vsak naroči na »Jugoslovanskega Obrtnika« in po možnosti v njega tudi dopisuje; vse naše delo naj bo v našem »Obrtniku« obelodanjeno, naj si bodo to zborovanja, občni ali ustanovni zbori itd. Le tako bomo lahko rekli: Vemo za kaj smo se borili; naše delo je obrodilo sad, naši zanamci naj ga pa uživajo in po svoji moči še izpolnjujejo!

Na delo tovariši, ker v delu je moč!

L. Rebolj.

O razvoju ljudske umetnosti.

Slovenska kmetijska postelja, toda šele iz novejših dob, je poslikana v prav živih barvah, ki nam predložijo slike Matere božje iz posebno slavni slovenskih božjih potov, Marijine in Jezusove monogramne, božje oko in priproste rastlinske ornamente v obliki altarnih šopkov. Na enak način je okrašena zibelka, kot važen del nevestine bale.

Zanimivi in še danes v porabi so razni ljudsko-umetnoobrtniški predmeti, ki se rabijo v mlekarstvu, kakor modeli za sir in sirovo maslo in razna lesena posoda, okrašena z zareznimi ali z vžganimi ornamentami. Sem spadajo tudi modeli za lecet.

Naravnost krasno zarežno ornamentiko nam nudijo mnogokrat leseni likalniki za perilo. Vse lesene izdelke pa prekašajo po res umetniški in trudopolni izvedbi že omenjene preslice. Pri nobeni bali gorenjske kmetijske neveste ni smel manjkati kolovrat, kot darilo ženina. Bil je mnogokrat res mojstrsko delo vaškega strugarja in včasih tudi poslikan v običajnih barvah, ki so jih uporabljali slovenski vaški umetniki, namreč sivo, modro, rdečo in zeleno. Preslice pa so bila vedno in izključna darila, ki so jih poklanjali fantje svojim izvoljenkam. Žal, da so minuli tisti idilični večeri, ko so se shajale vse mladenke ene vasi zaporedoma pri vseh hišah v vasi kot terice, po zimski pa kot predice. Pri slabo brleči treskini luči so brneli kolovrati, prekinjeni tu in tam po veselem smehu mladih predic, ali pa po kaki domači popevki. Glas, da se začne preja pri tem ali onem kmetu, je razburil vso vas. Ne samo odrasle mladenke, ampak tudi starejši ljudje, predvsem pa fantje, so prihajali na prejo. Tu je bila najlepša prilika za vsakega fanta, da odlikuje

svojo izvoljenko z krasno izrezljano preslico, ki je šla prvi večer od rok do rok in vzbujala splošno občudovanje. Mnogokrat je bilo veselju mladenke primešana tudi kapljica pelina, če je oboževanka zvedela, da je to mojstrsko izdelano darilo dovršil za dobro plačilo vaški umetnik, ali pa da si je z njegovim izrezljavanjem preganjal dolgčas pastir na planini. Pa nič ne de, spominček je le spominček, podarjen je bil v najboljšem namenu in prišel je od srca, o čemer so lahko pričala mnogoštevilna na preslici in na njeni podlagi izrezljana srca. Kmalu je bil sklenjen mir.

Za slovenske pokrajine je najbolj značilna gorenjska preslica. Četudi obstoji precejšen razloček med preslicami posameznih gorenjskih krajev, vendar imajo splošno obliko štirioglatega stolpiča v več nadstropjih. V spodnji ali gornji stolpovi lini binglja lesen zvonček, izrezan v lesu samem, o čemer nam priča dejstvo, da ga ne moremo vzeti iz linske votline. Mesto zvončka se nahajajo včasih v stolpičevih votlinah ena ali več kroglic, izrezanih tudi na ravno kar omenjeni način.

Belokranjci pa tudi Istrijanci splošno niso poznali kolovrata in vsled tega tudi ne primeroma težkih gorenjskih preslic. Mesto preslic so imeli lahka, sicer tudi okrašena, palicam podobna vretena, katera so s povsem prediva vtikale za pas in sukale niti med potjo na polje, ali celo v cerkev grede.

Gorenjske preslice, kakor tudi dolenska vretena so bila običajno pobarvana v že prej omenjenih barvah. Glavni ornamentni motiv je srce, razen tega tudi geometriški, vezarski in cvetlični motivi. Srbohrvaška vretena iz Dalmacije, Istre in Bosne se odlikujejo po preprosti, prastari ornamentiki.

Enak namen ko preslice, so imeli tudi žličnjaki, ki so vsled tega večkrat prav umetno izrezljani in se ponašajo z enako ornamentiko. Dočim so imeli v nemških alpskih deželah in drugod dolge žličnjake, imajo kranjski in slovensko-koroški obliko štirioglatih košaric, ali bolje zabojčkov.

K žličnjakom spadajo seveda tudi žlice. Pri tem ne mislimo na navadne žlice, ki so stopile na mesto prstov in kruhove skorje, ampak žlice, ki so se poklanjale ob posebno slovesnih prilikah, kakor ob krstu, ob poroki, k godu itd. Te so bile, posebno na držaju, prav umetno izrezljane in včasih tudi vložene z naravnim ali pečatnim voskom. Ta ali oni je poklonil celo dvožlico z okroglim nastavkom na držajih. Taka dvožlica je lahko stala na mizi in je služila kot solnjah za sol in poper. Tudi vžgana ornamentika se najde na nekaterih žlicah.

Kot spominska darilca moramo omeniti tudi majhne omarice, skrinjice in škatlice, okrašene na razne načine. Dekleta in žene so spravljale v njih svoj lišp, moške pa brivsko orodje.

Ker že govorimo o darilih, ne smemo pozabiti lesene pipe, nekdanje največje prijateljice odraslega moža. Nikdo ne dvomi, da je bil tudi v tem oziru les najpripravnější material in da so povsod, koder so živeli kadilci, izdelovali lesene pipe poleg lenčenih, vendar moramo priznati gorenjskemu vivčku med vsemi lesenimi pipami prvenstvo. Z res umetniško dovršeno obliko, obit z bisernino in medjo, včasih tudi z srebrom, z naravnost gracioznim kovinskim stolpičem, kot pokrovom, prekaša ta gotovo vse lesene pipe, ki so kdaj izšle izpod rok vaških piparskih umetnikov.

Neka posebnost slovenskih dežel, posebno Kranjske, so poslikane čelnice čebelnih panjev. Bile so že večkrat natančneje opisane, vsled tega jih omenjamo le na kratko. V njih se znači, kakor morda ne tako v nobenem drugem izdelku slov. ljudske umetnosti, preprosta, pobožna, a obenem šegava duša slovenskega čebelarja in sploh slovenskega naroda.

Tudi slov. jaslice, stara, zelo pomembna navada slov. kmetijske hiše, je nudila vaškim umetnikom dovolj prilike, da so pokazali svoje umetniško znanje. Peča, ki je zakrivala kot in desko, na kateri so stale jaslice, je bila prvotno gotovo prava platnena peča. Na njeno mesto je pozneje stopila lesena, lepo poslikana s svetimi podobami in cveticami. To je zopet izpodrinila navadna papirnata, preluknjana od vaškega čevljarja po vzorcih platnene, naglavne peče. Dandanes pa vidimo povsod, kjer še ni izginila pomembna navada božičnih jaslic, navadno tovarniško papirnato pečo, kakor so tudi izrezljane lesene jaslične kipce zamenjavali z papirnatimi.

V goratih nemških alpskih deželah vidi lahko popotnik skoraj ob vseh potih t. zv. »marterl«-ne t. j. spominske tablice, na katerih je uprizorjena nesreča, ki se je na tem kraju prigodila. Slika na tablici nam predloži navadno na prav drastičen način nesrečen dogodek. Še bolj drastični so verzi, včasih naravnost komične vsebine, ki nam tolmačijo sliko. Tudi ti »marterl«-ni so delo vaških umetnikov, navadno mizarjev, ki se razumejo tudi na barve. Umetniških motivov na teh tablicah ni ravno v izobilju, pa tudi ne perspektive; večji pomen imajo verzi za narodopisca. Tudi v slovenskih deželah vidimo ob potih in cestah enake tablice, vendar le bolj poredkoma. Neznane so pa pri nas, vsaj kolikor je meni znano, t. zv. mrliske spominske deske, ki so bile nekoč običajne na Bavarskem, Solnograškem in drugod. Po-

stavljali so jih v spomin naravne smrti umrlim ob pokopališkem zidu, ali pa na določenem mestu v vasi. Tudi te spominške deske se odlikujejo včasih z komičnimi verzi.

Omeniti bi morali še marsikatero lesne proizvode domače umetnosti, vendar naj to zadostuje!

H koncu moramo rešiti še vprašanje, kateri izmed omenjenih proizvodov so domačega, kateri tujega izvora. Mirnodušno lahko trdimo, da je večina omenjenih lesenih izdelkov nastala doma, če izvzame mo pobarvano pohištvo starejšega datuma, ki je deloma delo potujočih tirolskih umetnikov, ki so se pa ozirali na želje prebivalstva in uporabljali domače umetniške motive. (Dalje.)

O starih pogodbah.

Iz Sv. Lovrenca na Pohorju smo prejeli in priobčamo: Pri nas obstoji prav mnogo žag in objektov na tujem svetu in to po pogodbah, ki so bile sklenjene že pred tridesetimi leti. Naj navedem slučaj:

Na najinem svetu stoji žaga in k njej spadajoči prostor za skladiščenje lesa okrog 300 m² neposredno pred hišo. Lastnik žage je najemnik parcele in prostora, ki sem ga prej navedel in plača oziroma prepusti po pogodbi, ki so jo sklenili predniki, torej pred tridesetimi leti z dvema vozovoma odpadkov drv ali pa prepusti lastniku parcele osem dni žagati. Lastnik posestva ali parcele, na katerem žaga stoji, plačuje za davek, ki je danes najmanj podeseteren, od časa pogodbe in torej ni v nikakem razmerju z današnjimi razmerami, kar je gotovo velika krivica. Vrhutega ne more lastnik posestva postaviti nobenega gospodarskega poslopja, ker zavzema ta prostor najbolj primerni kraj za stavbišče. Pripomnimo, da so žagarji lastnika žage prekopavali strugo in napeljali vodo iz sredine k obrežju posestva, na katerem stoji več stavb, a voda, ko je enkrat dobila moč in izpremenila glavno smer k obrežju, odnesla nad 100 m² sveta, stavbe so pa v nevarnosti, da se temelju vzame odpornost in tako napravi še večjo škodo.

Podpisani ozir. žena podpisanega je že v teku vojne prosila komisijo in to tudi iz razloga, ker je lastnik žage samolastno dvignil jez in s tem dal vodi moč, da ni tekla več po sredini deročega potoka, ampak ob obrežju v žlebe. Glavarstvo je na prošnjo, ki jo je napravila, ponovno odgovorilo, da nima tehničnih moči na razpolago in da ne more ničesar ukreniti. Sedaj pa, ko sva zaprosila komisijo ni mogoče dognati nobene fiksne točke, čeprav so

priče, da se je prekopalo in popeljevala voda na levi svet obrežja, dokazano, da je voda odnesla nad 100 m² sveta, vendar glavarstvo pravi, da ne more ničesar ukreniti, da bi se popravila škoda. Kdo naj popravi škodo in pretečo prepreči? Potok je širok okrog 10 m¹, škoda se godi v dolžini 60 m¹ na dolgo in bi se moralo tamkaj napraviti uporni zid, kar bi stalo najmanj 30.000 K. Pripomnim še, da je oče moje žene hotel zamenjati in dati novo žago s svetom vred na isti cesti in isti vodi samo okroglo 100 m nižje in bi najemnik parcele dobil v last žago in prostor enako vredno če ne boljše, toda iz nagajivosti in mržnje do Slovencev ni hotel in tako mora vsak hloh peljati mimo prve žage, ki bi lahko bila njegova last, k drugi, ki ne stoji na njegovem svetu, odpadke in ves les, kolikor ga zreže, mora zopet mimo prve žage peljati nazaj. Iz tega se pač jasno vidi, kolika zagrizenost nemčurjev je bila do Slovencev in je še danes. Umevno, da pri oblastih Slovenec v Avstriji ni prišel do pravic ali pa le z izjemo; in ali se naj to dogaja tudi naprej, bilo bi več kot krivično.

Navedem še en slučaj: Soseba kakih 100 m višje ima svet, na katerem stoji žaga, k tej dovoz in pravico za zlaganje lesa, prostor nad 200 m², in dobiva letno najemnino 110 krajev, med tem ko mora davek plačevati od prostora sama. Takšnih slučajev bi lahko prav mnogo navedel. Mnogo je tukaž objektov, ki stoje na tujem svetu in so več desetletij brez vsake rabe. Lastnik posestva pa mora gledati, kako mu gre svet v kvar, ki bi ga lahko dobičkanosno izrabil, a ima pravico samo do plačila davka.

Popisal sem par slučajev, gospode poslance pa prosim, da se zavzamejo za stvar in naj delajo na to, da se pogodbe in zakoni tudi v tem oziru razveljavijo. Naj se napravijo nove pogodbe sedanjim razmeram odgovarjajoče, ali pa da se objekti precenijo, plačajo in odstranijo, ter se tako omogoči posestnikom posestvo urediti in izrabil, za kar bodo naši posestniki zelo hvaležni. K. R.

Obrtno sodišče.

Volilne skupine so štiri, od katerih vsaka ima dva razreda. V posamičnih skupinah in razredih pa so volilni upravičenci sledeče uvrščeni.

V I. volilni skupini volijo:

V I. razredu: veleobrati, ki plačujejo letno nad 1200 K obče pridobnine, ako se uporablja zanje obrtni red. Trgovski obrati so tu izzeti.

V II. razredu: vsi delavci teh obratov, to so dninarji, navadni in obrtni delavci,

predelavci, delovodje in delavni mojstri. Izvzeti so le za viš. trg. in viš. netrg. opravila nameščeni (tako zvano komercialno in tehnično uradništvo). Ti volijo s svojimi delodajalci v 4. skupini.

V II. volilni skupini volijo:

v I. razredu: mali (netrgovski) obrati, ki plačujejo letno manj kot 1200 kron obče pridobnine in ako se zanje uporablja obrtni red.

v II. razredu: vsi delavci teh obratov. Tudi tu so izzeti za višja trgovska in višja netrgovska opravila nameščeni.

V III. volilni skupini volijo:

v I. razredu: vsi trgovski obrati (veliki in mali), ako se zanje uporablja obrtni red.

V II. razredu: vsi v teh obratih za višja in nižja trgovska in za nižja netrgovska opravila nameščeni — torej od trgovskega hlapca in delavca do poslovodja in prokurista. Izvzeti so le za višja netrgovska opravila nastavljeni. (Tehnično osobe, oziroma uradništvo).

V IV. volilni skupini volijo:

v I. razredu: vsi trgovski in netrgovski obrati (veliki in mali), ki imajo spodaj v II. razredu navedene uslužbenice in ako se za te obrate uporablja obrtni red.

V II. razredu: a) vsi v netrgovskih obratih (velikih in malih) za višja trgovska opravila nameščeni (komercialno uradništvo) kakor: tvorniški ravnatelji, prokuristi, pooblaščenici, poslovodje, knjigovodje, blagajniki, potniki, korespondenti in enaki, in

b) vsi v trgovskih in netrgovskih obratih (velikih in malih) za višja netrgovska opravila nameščeni (tehnično uradništvo) kakor obratni vodje, inženirji, kemiki, risarji in enaki.

V I. in II. skupini volijo vsi službojemalci, ki so zaposleni po večini po delavnicah in tvornicah za navadna in obrtna, ročna in strojna dela (manuelni in strojni delavci). Duševni delavci (po večini komercialni in tehnični uradniki) volijo v IV. volilni skupini. V III. volilno skupino pa volijo vsi za višja in nižja trgovska in nižja netrgovska opravila nastavljeni — torej ročni delavci, kakor tudi prodajalniško in pisarniško osobe ozir. uradništvo. Izvzeti so le za višja netrgovska opravila nastavljeni (po večini tehnično pisarniško uradništvo). Ti volijo v IV. skupini.

Obrati (trgovski in netrgovski), za katere se ne uporablja obrtni red, to so tisti, ki nimajo oziroma ne rabijo za svoj obrat dovoljenja obrtne oblasti, kakor hranilnice, posojilnice, pridobitne in gospodarske zadruge itd., so z vsemi svojimi nastavljenici izvzeti iz aktivne in pasivne volilne pravice.

Sicer pa ima aktivno volilno pravico vsak delodajalec in delojemalec (moški in ženska), ki je nad 20 let star, biva že najmanj eno leto v Jugoslaviji in ki je vpisan v volilni imenik. Vpisi v volilni imenik sami pa še niso merodajni za presojo vprašanja — ali spada kdo za slučaj spora pred obrtno sodišče ali ne. Če kdo ni vpisan v volilni imenik, s tem torej tudi ni izključen

iz kompetence obrtnega sodišča. Volitve so torej le formalnega značaja (kdo naj bo prisodnik obrtnega in prizivnega sodišča) vsak slučaj spora pa mora sodišče uradnim putem preiskati — ali spada podjetje in pa delojemalec pred obrtno sodišče ali ne. — Volitve se vrše okrog 10. septembra in sicer samo v ljubljanskem sodnem okraju. Drugod obrtna sodišča še niso osnovana.

Pošten Srb o naših duhovnikih.

V srbskem »Novem Životu« je priobčil vseuč. prof. dr. Arangelović na kratko sledeče, ki jasno kaže pomen naše duhovščine med ljudstvom.

Politični činitelji prve vrste na Hrvatskem niso somišljeniki g. Kovačevića (= demokratije), ampak katoliška duhovščina. Zato je za vsakega jasno, da mora naša država živeti v kolikor mogoče dobrih odnosih s katol. duhovščino. Politik lahko misli o katol. cerkvi in o duhovnikih, kar hoče, ali on mora gledati na razmere realno. Nesporno dejstvo je, da hrvatska inteligenca nima vpliva na kmečko ljudstvo, kolikor ga pa ima, ga ima samo s pomočjo katol. duhovščine. Zato bo vsak dalekoviden politik gledal na to, da ima katol. duhovščino na svoji strani. Sodelovanje z duhovščino pa ni mogoče, ako jo stalno psujemo kot »črno-žolto«, »izdajalsko«, »mažaronsko« ali če ji kar a priori odrekamo vsak patriotizem in če v duhovnikih gledamo samo »jezuite« in jih že vnaprej proglašamo za sovražnike države! Da je tudi katoliška duhovščina lahko rodoljubna, nam dokazuje — ako pogledamo izven naših mej — poljska katoliška duhovščina, nemška in francoska katoliška duhovščina za časa svetovne vojne, in irska duhovščina. Baš te dni je pokazal slovenski katoliški duhovnik šček, da katoliški duhovnik lahko ne posluša niti papeža, če gre za njegov narodni interes. Dokler ne dobe svobodomislec vpliva na hrvatske kmete, je za državo nesmiselno, da odbija sodelovanje duhovščine pri ureditvi države. Naša javnost in naši politiki se morajo navaditi gledati v njej ne samo močnega političnega činitelja, s katerim so računali mnogo večji politiki v mnogih večjih deželah, ampak tudi prvovrstno kulturno moč, ki je vzdignila ljudske mase iz teme in neznanja, ki je narodu ohranila njegovo nacionalno obilježje, tako kakor pravoslavna cerkev srbskemu narodu. Da pa žive na Hrvatskem duhovniki, ki ravno tako ljubijo svoj narod kakor hrvatski demokrati, tega ni treba dokazovati. Naša država prav lahko sodeluje s katol. duhovščino pri pomirjenju duhov na Hrvatskem; to nam dokazuje zadnje potovanje škofa Akšamovića po njegovi škofiji, čigar pomirljive govore je objavila celo nacionalistična belgrajska »Politika«.

Napaka na strani Srbov je dalje, da vedno dajemo Hrvatoma pod nos, »da smo jih mi Srbi osvobodili od avstro-ogrške sužnosti«. Čeprav je nesporno dejstvo, da bi brez srbskih in zavezniških zmag Hrvatska še dalje hiral v svojem bednem položaju napram Ogrski, je vendar nede-

likatno, če Hrvatoma vedno naglašamo, da smo jih mi osvobodili. To je tako, kakor če prijatelju, kateremu si kaj posodil, očitataš v družbi posojilo... Ogromna masa Hrvatov misli odkrito, da jih mi nismo osvobodili in da nam niso dolžni nikake hvale. Bodoče generacije bodo že raz-

umele pomen padca Habsburžanov za Hrvate in šele one bodo razumele, koliko hvale dolgujejo »Vlahom«...

Bridke besede so to za naše demokrate, ker jih je napisal pravoslaven Srb; pa so resnične in znak značajnega moža!

Majniške volitve v Sloveniji.

Po socijalističnih »Naših zapiskih« posnemamo sledeči pregled občinskih volitev:

Politične stranke	Volitve v konstituantno 28. XI. 1920		Občinske volitve v maju 1921.						
	glasov	v %	Štev. občinskih odborn.	v %	absol. več v obč.	polovico odbor.	Relat. večino	V manjšini	Brez odbor-nikov
Slov. ljudska stranka	59.216	37	7.654	61	528	59	41	171	33
Samostojni kmetje	33.205	21	2.619	21	105	29	13	270	415
Socialni demokrati	29.142	18	992	8	28	14	12	111	667
Komunisti	16.269	11	209	2	4	—	5	21	802
Demokrati	12.448	8	302	2	5	2	6	51	768
Narodni socialisti	6.295	4	125	1	1	—	—	32	799
Neopredeljeni	—	—	559	5	14	5	5	57	751

K tej preglednici pripomnimo samo, da je pri volitvah v konstituantno volilo tudi Prekmurje, občinskih volitev pa tu ni. Zanimivo je, kaj piše socialist Fr. Erjavec nadalje v »Naših zapiskih«:

»Takega rezultata naših občinskih volitev neposredno po volitvah v konstituantno pač ni nihče pričakoval, saj so gledale vse tako zvane napredne stranke svoj trijumf že v tem, da so iztrgale SLS absolutno večino v Sloveniji. JDS in SKS sta potem skušali zadeti tej stranki še smrtni udarec iz Beograda s centralizmom. Kako napačni in naivni so bili ti računi, so pokazale baš te volitve, kajti zgodilo se je ravno obratno, namreč to, da je boj proti SLS iz Beograda stranko le ojačil in ji še utrdil pozicijo v narodu, ne pa uničil...«

Napredovala je SLS na račun vseh naprednih strank, JDS je naravnost pomedla iz naše politične arčne; socialistične stranke je katastrofalno decimirala, SKS pa zelo oslabila. Na videz je sicer končni rezultat za SKS isti, kakor pri volitvah v konstituantno, a pomeniti moramo, da je med temi glasovi tudi lepo število socialističnih glasov, kajti NSS in JSDS sta šli v svoji popolni desorientaciji in v svoji popolnoma nacionalistični mentaliteti celo tako daleč, da sta službeno pozivali svoje pristaše (glej »Ljudski glas«), naj volijo v onih občinah, kjer niso postavili lastnih kandidatnih list, pristaše SKS.

To je odkrita sodba in obsodba. Nas pa one suhe številke navdajajo s pogumom za veliki boj, ki ga moramo vojevati za slovensko ljudstvo proti vsem zatiralcem in izkoriščevalcem.

Ljubljanski veliki semenj

od 3. do 12. septembra 1921.

Radi stavke mizarov delavcev so se gradbena dela za Ljubljanski veliki semenj zavlekla v toliko, da ni sigurno, ali bi mogla biti gotova do prvotno določenega časa. Zaradi te nepredvidene zapreke, ki ima značaj višje sile, je bil glavni odhod prisiljen preložiti semenj na čas od 3. do 12. septembra 1921. Izvršitev vseh velikih del na sejmišču je, tudi ako bi stavka trajala dalj časa, sedaj zasigurana. Obenem bo s preložitvijo sejma ustrezno mnogobrojnimi željam tako razstaviteljev kakor tudi kupujočega občinstva, da naj se semenj preloži na klimatično ugodnejši čas v septembru. Radi takega podaljšanja roka bo tudi omogočeno postaviti one zgradbe in paviljone, ki bi se sicer letos radi prekratkega časa ne mogli postaviti. Veliki semenj radi tega le pridobi in obeta postati sijajna prireditel.

K razstavi je priglasilo svoje izdelke jako veliko število industrijskih in obrtnih podjetij vseh v naši državi zastopanih strok, ki bodo na semnju razstavljeni v

posamezne skupine, oziroma oddelke. Blago, ki se ne izdeluje v naši državi, bo razstavljeno v bogati izbiri v trgovinskem oddelku, kjer izločijo trgovci-grosisti in jugoslovanski zastopniki inozemskih tvrdk. Kupcem bo torej dana dobra in lahka prilika, kriti svoje potrebe po ugodnih cenah. — Samo ob sebi je umevno, da bo poskrbljeno za številne zabavne prireditve, da se tako bivanje v našem mestu naredi čim prijetnejše vsem posetnikom semnja. Seveda morejo posetuiki semnja združiti svoj obisk v Ljubljani z udobnimi in neutrudljivimi ter z malimi stroški združenimi izleti v krasne planinske kraje Slovenije, tako da bodo posetniki našli koristno najlepše združeno s prijetnim.

Legitimacije za poset velikega semnja se prodajajo po zastopnikih Ljubljanskega velikega semnja v vseh večjih mestih naše države. Legitimacije upravičujejo za polovično voznino na vseh železnica naše države. Ob nakupu legitimacij se bodo sprejemala tudi naročila na stanovanja ter se bodo pravočasno naročnikom stanovanja zasigurala.

Strokovne vesti.

Obvezni polletni tečaj na državnih podkovski šoli v Ljubljani se prične dne 1. oktobra t. l. Za vstop v tečaj je vložiti na vodstvo državne podkovske šole v Ljubljani do 10. septembra t. l. prošnjo ter ji priložiti: 1. rojstni in krstni list, 2. domovinski list, 3. zadnje šolsko spričevalo, 4. učno spričevalo, 5. ubožni list in 6. npravnstveno spričevalo. Pouk v podkovski šoli je brezplačen; učenci dobivajo redno državno podporo ter imajo prosto stanovanje v zavodu, skrbeti pa morajo sami za hrano in potrebne učne knjige. Poleg podkovstva se poučuje ogledovanje klavne živine in mesa. — Vodstvo državne podkovske šole v Ljubljani.

Okrogle škarje za kleparje. Urad za za pospeševanje obrti ima okrogle škarje za kleparje, velikost št. I, 55—720 mm za debelo pločevino do 1 mm. Interesenti naj se ustmeno ali pismeno obrnejo na omenjeni urad, Dunajska cesta št. 22.

Raznoterosti.

Tako se ruši občinska avtonomija. Naša demokratska vlada je pogazila ne le načelo avtonomije Slovencev, marveč tudi načelo avtonomije slovenskih občin. Če pojde tako naprej, bodo naše občine kmalu brez avtonomnih županov. Vladali bodo od klike nastavljeni plačniki. Značilen je vzgled, ki nam ga nudi občina Stražišče pri Kranju. Listi so poročali, da se mestni občini Kranj prikloni del občine Stražišče. S tem izgubi občina Stražišče važen del svojih dohodkov. Človek bi mislil, da sta se občini Kranj in Stražišče pobotali. Ne! »Slovenec« je prinesel sledeče poročilo iz Stražišča: »Nihče ni vprašal občinskega odbora Stražišče, ne prebivalcev vasi Gor. Sava, ali so zadovoljni s to preureditvijo in kakšno odškodnino zahtevajo. Oboje je določila deželna vlada na zahtevo občine Kranj, oziroma župana Cirila Pirc, ki je želel te spremembe največ iz ozirov na gotove interese. Županstvo Stražišče je zvedelo za to spremembo šele iz časopisov. Stražiška občina bo, ako je to res, vsled tega znatno oškodovana. Že sedaj je težko shajala, kako bo sedaj mogla spolnovati svoje naloge, ako se ji odtrga davčno najmočnejši del? Odškodnina stotisoč kron niti od daleč ne odgovarja vrednosti izgubljenih davčnih moči. Tako nasilno postopanje je nezaslišano, toda se ujema popolnoma s sistemom, ki vlada sedaj v Belgradu in v Ljubljani. Plačaj — kmet in delavec ter molči — mestna gospoda ima prednost! Govori se pa še nekaj drugega. Nameč, da je ta preureditev občinskih meja v korist Kranju — nagrada, katero je obljubil dr. Žerjav, ako kranjski mestni očetje izvolijo odločnega demokratskega župana in če glasujejo za »Veliko Srbijo«. Pravi, da je obljubljena pridnim občinskim očetom kranjskim še druga nagrada, namreč večja denarna podpora za »Mestno hranilnico«, ki ima nad tri milijone vojnega posojila! — Tako pridejo sedaj tik po volitvah pristaši ljudskih strank iz »Novega Kranja« pod upravo, ki so jo volili — kranjski frakarji. Molzna krava.

Cene cementu padajo. Pred kratkim je stalo 100 kg cementa postaja Zagreb še 220 K. Sedaj ponujajo cementne tovarne v Splitu cement po 155 K za 100 kg, postavljen v Zagreb.

Poslednji hrvaški ban. Baš v trenutku, ko je bilo glasovanje o ustavi končano, je stopil pred Sv. Pribečevića specialni kurir hrvaškega bana dr. Tomljenovića, v katerem mu javlja, da odlaga bansko čast. Pribečeviću se je izpolnila srčna želja, da položi na Vidovdan hrvaško bansko dostojanstvo staremu Pašiću pred noge... Vse lepo po točnem dogovoru in že vnaprej davno skenjenem programu. Zato je tudi držal Tomljenovića na njegovem mestu kljub sporu med Velizarjem Jankovićem in Tomljenovićem. Če bi bil takrat Tomljenović podlegel, kdo ve, če bi bil naslednik tudi tako uslužen? Tako pa uživata Pribečević in Tomljenović vsak svojo slavo in svoje veselje; Pribečević, ker je »zmagal«, Tomljenović pa, ker bo ostal zapisan v zgodovini kot »poslednji hrvaški ban« iz servilnosti — dokler ne bodo dobili Hrvatje novega bana in upajmo, da boljšega od Tomljenovića!

Uredba o državni trošarini na žganje. Na podstavi finančnega zakona za leto 1920/21 veljavni predpisi o državni trošarini na žganje so se v nekaterih točkah z »Uredbo o državni trošarini na žganje« z dne 17. junija 1921, ki izide tudi v »Uradnem listu«, bistveno izpomenili. Po tej uredbi, ki je stopila v moč z dnem razglasitve v »Službenih novinah«, t. j. 22. jun. 1921, se pobira na žganje državna trošarina v pokrajinah, kjer se je pobirala doslej, za hektolitersko stopnjo po 20 dinarjev. Izjemoma pa se dovoljuje do konca maja 1922 onim, ki kuhajo v državi žganje iz lastnega proizvoda, 25 odstotkov popusta od hektoliterske stopnje. Doba za trošarine prosto kuhanje žganja za lastno porabo se je izdatno povečala številčno. (potrojila). Za odmero te dobe je merodajna prostornina žgalnega kotla 40 litrov dočim je ta doslej znašala 80 litrov. Spremenila so se tudi določila glede števila družinskih članov, od katerega zavisi čas za trošarine prosto kuhanje žganja. Uredba priznava trošarine prosto kuhanje žganja iz lastnih proizvodov za lastno osebno porabo tudi onim osebam, ki točijo ali prodajajo alkoholne tekočine (žganje, špirit, vino, pivo) na debelo in na drobno, to je osebam, ki doslej niso uživale te ugodnosti. Drugi dosedanj predpisi so ostali neizpremenjeni.

Cene lesa v Trstu padajo. Cene na tržaškem lesnem trgu padajo polagoma že dolgo časa. Cena rezanemu lesu je v zadnjih dveh mesecih padla povprečno za 100 lir pri kubičnem metru. Povpraševanje iz vzhoda je zelo nezadovoljno. Grška drahma je padla zelo nizko in grški trgovci se vsled krize grškega gospodarstva drže zelo rezervirano. Položaj na tržaškem lesnem trgu se bržkone ne bo prejel zboljšal, dokler se razmere v Grčiji ne zboljšajo. Jugoslovanski trgovci zahtevajo za rezan les okoli 1500 jugoslovanskih kron (približno 226 lir) za kubikmeter, postavljen na obmejno postajo. Avstrijski les se vsled visokih cen malo kupuje, živahnije pa je povpraševanje po češkoslovaškem lesu.

Lesni trg v Sloveniji. Povpraševanje po lesu je za sedaj malenkostno, produkcija pa večja nego tekoče potrebe. Zaradi tega so lesne zaloge polne. Otesani les za zgradbe, nesortiran v navadni dolžini 4 do 10 cm, plačujejo še s 700 K za kubični meter. Kubični meter mehkih desk stane 1100 K deske za zaboje 1250 K, bukovi pragi 65 K komad. Bukova drva na vagonu od nakladalne postaje do 185 K kubični meter. Bukovo ogle na vagone 150 K za 100 kg. Sicer so pa lesne cene v Sloveniji razmeroma nižje kot v hrvaških in srbskih pokrajinah, kjer je bil les namenjen izvozu, toda našel malo odjemalcev.

S svetovnega lesnega trga. Na nizozemskem lesna trgovina skoro počiva. Z nemškim blagom tekmuje zlasti češkoslovaška, ki ponuja cenejši les. Grčija s svojim obiljem lesa se tudi pojavlja kot tekmelec na svetovnem trgu. V Italiji vlada pomanjkanje lesenih sodov za vino, očet, olje in petrolej. Vsled tega namerava uvoziti okoli 250 tisoč sodov iz Jugoslavije in Grčije. Na švedskem nameravajo lesni izvozniki znižati cene. Finska precej tekmuje na nemškem trgu z nemškim domačim lesom. Vsled visokih cen surovega lesa v Nemčiji težko tekmuje nemška lesna trgovina na mednarodnem trgu. Pričakuje se, da se bo kmalu pojavila na svetovnem trgu tudi ruska trgovina.

Ameriške železnice so v zadnjem času znižale plače vseh nastavlencev za 12 odstotkov ter tudi drugače skušajo skrajšati svoje izdatke. Na drugi strani pa nočejo ničesar slišati o znižanju tarifov, kar bi brez dvoma ugodno vplivalo na razvoj železniškega prometa. Karakteristično za ameriške prometne razmere je dejstvo, da je začetkom t. m. še vedno bilo nezaposlenih okoli 430 tisoč železniških vozov.

Vpostavitev cenilnih komisij za dohodnino.

Volitve komisijških članov in namestnikov se vrše po vsej Sloveniji na nedeljo dne 25. septembra t. l. Tozadevni razpis izide te dni v Uradnem listu in se prve dni septembra t. l. tudi objavi po vseh občinah na krajevno običajen način. Razglas obsega vse podatke o načinu, kraju in času volitev. Za izvršitev volitev polovice komisijških članov in namestnikov so davčna oblastva (za Ljubljano mesto davčna administracija, za ostale cenilne okraje pristojna davčna okrajna oblastva) sestavila volilne imenike. V imenik so vpisani po alfabetičnem redu kot volilni upravičenci vsi davčni zavezanci brez ozira na spol, če uživajo vse državljanske in politične pravice, ako jim je dohodnina za leto 1920 predpisana, odnosno se jim bo še predpisala in brez uvrstitve v posamezne volilne skupine, ker tvorijo vsi davčni zavezanci enega cenilnega okraja le eno volilno skupino. Ti imeniki bodo v času od 22. avgusta do včerajš 29. avgusta t. l. razgrnjeni ob navadnih uradnih urah v uradnih prostorih davčnih oblastev I. stopnje na vpogled davčnim zavezcem. Vpogledati smejo imenike samo dohodnini zavezane osebe dotičnega cenilnega okraja med navadnimi uradnimi urami. Prepisovanje imenikov, oziroma naprava izvlečkov je dopustna le v kolikor ne ovira rednega po-

slovanja davčnega oblastva. Voliti bodo smele samo osebe, ki so vpisane v imenike in one, ki si izposlujejo vpis v imenike na podlagi reklamacijskega postopanja. Rok za vlaganje reklamacij se določi od 22. avgusta do vstevši 29. avgusta t. l. Vsak davkoplačevalec sme vložiti reklamacijo le za svojo osebo. Reklamacije se vlagajo pri davčnih oblastih I. stopnje in so kolka proste. O njih odloča končnoveljavno delegacija. Vložitev reklamacij sama na sebi ne zavira izvršitev veljavnih volitev. Po poteku reklamacijskega roka bodo smeli davčni zavezanci vpogledati v volilni imenik še nadalje do vstevši 20. septembra t. l., ako se primerno legitimirajo, da se jim na ta način omogoči izbrati kandidate iz kroga volilnih upravičencev.

Volitve članov cenilnih komisij so brez dvoma zelo važne za obrtnike. Pozivamo torej vse naše člane in somišljenike, da pravočasno pogledajo pri pristojnih davčnih uradih v volilne imenike, če so vpisani v nje.

Odgovorni urednik: Ivan Ogrin. — Izdajatelj in založnik: Jugoslovanska obrtna zveza v Ljubljani. Tiska: Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Stavbno galanterijsko kleparstvo

Josip Videtič, Tržič

prevzema vsa v to stroko spadajoča dela. Izvršitev točna, solidna in primerne cene.

Ljudska posojilnica v Ljubljani

v lastnem domu - Miklošičeva cesta 6
obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem leta 1918 nad 43 milijonov kron vlog in nad 1.100.000 kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Cementne cevi

različnih
dimenzij,
najboljše

kakovosti in lastnega izdelka, in a po primerno nizkih cenah v zalogi — trdka

Ivan OGRIN, Gruberjevo nabrežje 6.

OBRITNA CENTRALA V LJUBLJANI

PRAŽAKOVA ULICA 3

ponuja po zmernih cenah:

traverze 30 cm profil,
portlandcement,
zidarsko orodje,
kamnolomske droge,
krampe,
lopate,
kladiva,
žico.

Orodje za ključavničarje:

nakovala,
vrtalne ragle,
rezilnike,
spajala in
skarje za pločevino.

Stavbno podjetje

Ustan. 1850 **Viljem Treo** Ustan. 1850

arhitekt in mestni stavbenik

Ljubljana, Gosposvetska cesta 10

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. — Izvršuje tozadavne načrte in proračune.

Stavbna pisarna Ivan Ogrin

Ljubljana,

Gruberjevo nabrežje št. 8.

Prevzema vsa zidarska in druga stavbna dela. Izdaja strokovna mnenja, izvršuje načrte in proračune.

Delo solidno. Primerno nizke cene.

Obrtno kreditna zadruga v Ljubljani

r. z. z. n. z.

v Ljubljani, Pražakova ulica št. 3

sprejema hranilne vloge, daje posojila na zastave, odstopne računov, eskomptira menice itd.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema tudi vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatica, Sarajevo, Split, Šibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.

Uzajemna zavarovalnica v Ljubljani

je edini slovenski zavarovalni zavod, ki zavaruje proti požarnim škodam poslopja, premičnine in poljske pridelke. — Sprejema življenska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Karol Majce i drug

čevljarški mojster

Radeckega cesta šte. 6

se priporoča za vsa

v čevljarstvo stroko spadajoča dela.

Prodaja izgotovljene čevlje in čevljarške potrebščine.

Strojno mizarstvo Peter Bizjak

v Spodnji Siški, Gosposvetska cesta 136

prevzema vsa v mizarstvo stroko spadajoča dela, zlasti stavbeno mizarstvo. — Cene primerne, delo solidno, postrežba točna.

GOSPODARSKA ZVEZA

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, reg. zadr. z ome. zav.

Stalna zaloga poljedelskih strojev: motorjev, mlatilnic, vrtljev, slamo- in reporeznic, brzeparilnikov, plugov, bran, čistilnikov i. t. d.

Prodaja umetnih gnojil, kolonijalnega in špecerijskega blaga ter poljskih pridelkov.

Zaloga pristnega domačega in ogrskega vina, žganja i. t. d.

➔ **Lastna izdelovalnica in prekaževalnica klobas.** ➔

Lastna zeljarna.

Obrtna centrala v Ljubljani

za obnovitev po vojni poškodovanih krajev, r. z. z o. z.

Pražakova ulica št. 3

sprejema naročila za vsa stavbna in druga opremna dela, posebno naročila za večje naprave, kontorje, šole, zasebna stanovanja itd.

oddaja pa tudi v večjih množinah razna dela posameznim članom — obrtnikom. V slučaju potrebe nudi tudi potrebno orodje.

Načrte, stroškovnike in druga tehnična mnenja ob poverbi dela brezplačno.

Pohištvo iz upognjenega lesa je trpežno,

Naročila sprejema tovarna lesnih izdelkov in upognjenega pohištva — **udobno, poceni.**

I. BAHOVEC nasl.

Duplica, p. Kamnik.

Kompletne oprave za hotele, gostilne, restavracije, kavarne, šole, zavode, gledišča, dvorane i. dr.

Fine z usnjem tapetane garniture za stanovanja. Založniki in trgovci dobe posebne popuste.

Vsakovrstne slamnike

gg. trgovcem in cenj. občinstvu priporoča **FRANJO CERAR**, tovarna slamnikov, Stob, p. Domžale pri Ljubljani.

Čebelni vosek

suhe satine in odpadke sveč kupuje po najvišji dnevni ceni

J. Kopač, svečar v Ljubljani

Celovška cesta št. 90.

Zadružna gospodarska banka

v Ljubljani

posluje začasno v prostorih Zadr. zveze

Dunajska cesta 38/I.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji. x